

Лопаткіна І.В.

ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ»

Переваги та недоліки грошово-кредитної політики, як інструменту державного регулювання економіки

Визначення обумовленості, необхідності, ступеня і сили державного втручання в ринкові процеси – актуальне питання не тільки сьогодення, але і всієї історії співіснування цих двох регулюючих економіку механізмів. Монетаризм, як теорія, і побудована на її засадах державна грошово-кредитна політика, можуть бути ефективним інструментом регулювання, а можуть не виправдати покладених на них надій. Дискредитацію інструменту іноді викликає неврахування або незнання деяких специфічних особливостей, що йому притаманні. Виявлення деяких сильних та слабких сторін монетарної політики за допомогою аналізу, а, в подальшому, синтез їх в єдине ціле, обумовить доцільність вибору інструменту серед інших і посприє підвищенню ефективності загальної економічної політики держави.

Переваги грошово-кредитної політики:

1. відповідає ринковій природі економіки;
2. позбавляє надмірного диктату з боку уряду, лояльна до самостійності окремих суб'єктів економіки;
3. найбільш результативна у вирішенні питання підтримки цін, стабілізації їх рівня;
4. найбільш ефективна при перегріві економічної кон'юнктури для досягнення кон'юнктурної рівноваги;
5. має складну багатоваріантну систему важелів (вбудованих інструментів) впливу;
6. варіативна;
7. відсутня наочність при проведенні (у порівнянні з валютною політикою).

Недоліки:

1. існують проблеми, пов'язані з конкретним інструментом;

1.1. проблеми, пов'язані з обліковою ставкою:

- регулювання ставки відсотка суперечить ринковій природі;
- процентна політика убік росту в коротко- та довгостроковому періоді може створити ефект інфляції через перекладання банками і їх позичальниками своїх витрат на плечі кінцевого споживача;
- різноспрямованість впливу зміни дисконтної ставки на грошову масу, що обумовлюється існуванням активного, ділового попиту на гроші та спекулятивного, а, відтак, і різною реакцією на зміну розміру ставки (вартості грошей) різних суб'єктів грошового ринку – інвесторів та спекулянтів, - попит і поведінка яких діаметрально протилежні, оскільки адекватні різним функціям грошей;
- існування меж ефективності зміни дисконтної ставки й обмеженість застосування: суттєво і надовго відірвати ставку проценту від її ринкового рівня неможливо;
- взаємозумовленість облікової ставки й інфляції, трансформація їх відносин, зміна лідерства в часі;
- коливання дисконтної ставки негативне для галузей-боржників;
- адміністративне встановлення рівня відсотка «зверху» і інші адміністративні заходи (наприклад, ліцензування, кількісне обмеження кредиту) не є ринково орієнтованою дією, тому за надмірного використання призводить до тінізації економіки та спрямування бізнесу до офшорних зон;

1.2. суперечливість цілей і результатів операцій на відкритому ринку: в умовах, коли для пожвавлення кон'юнктури бажано викупувати у суб'єктів економіки державні цінні папери, щоб виручені кошти пішли на інвестиції або були пущені в оборот, важкий стан економіки змушує економічну владу емітувати цінні папери для підтримки бюджету, тим

самим відволікаючи кошти з ринку вільного капіталу. Такі заходи можуть у певних випадках привести, по-перше, до проблем з ліквідністю банківської системи, унеможливлення для банків виконувати функцію кредитора реального сектора економіки, а для активних економічних суб'єктів стає проблемою отримати дешевий кредит, в той час, коли вони найбільше цього потребують; по-друге, пріоритетність держави у питаннях фінансування може призвести до негативної зміни співвідношення пропозиції позикових коштів та попиту на кредити. Тим самим, державна політика наповнення бюджету може ввійти у протиріччя сама із собою: за рахунок емісії цінних паперів і розміщення їх на первинному ринку за участю, як правило, центробанку, уряд отримує кошти для поповнення бюджету. Ці кошти, скоріш за все, підуть на соціальні, а не інвестиційні, потреби, тобто в короткостроковому періоді вийдуть на ринок, чим спричинять інфляційний тиск. Адекватним заходом протидії зростанню цін інструментами грошово-кредитної політики стане продаж цінних паперів на вторинному ринку, що вилучить кошти з ринку, але вилучені вони будуть не у тих, хто їх отримав, тобто не у споживачів, а у банків та виробників, які як раз і потребують підтримки пропозицією дешевих кредитів;

2. триваюча концентрація капіталу і ріст самозабезпечення потреб великих фірм своїм капіталом ведуть до відносного зниження в багатьох країнах ролі позикового капіталу у фінансуванні інвестицій;
3. існування часового лагу;
4. низька ефективність у вирішенні проблеми зайнятості;
5. чутливість до впливу зовнішньоекономічних процесів;
6. ріст інтернаціоналізації банківської сфери підсилює її незалежність від ЦБ, знижуючи ефективність національної монетарної політики;
7. через взаємозалежність ланок національної економіки вплив відчують не тільки ті, на кого він спрямований, тощо.